

**VIERING VAN DE
EENENTWINTIGSTE ZONDAG D.H.J.**

‘Heer, waar zouden we heen moeten ?
Gij bent de Heilige Gods
en uw woorden
zijn woorden van eeuwig leven.’
(Johannes 6)

VOORAF

Orgel

INTREDE.

Lied.

*Aan wat op aarde leeft; 2c.
H. Oosterhuis/Jan Vermulst*

WELKOM.

*Vele mensen in onze tijd
voelen een leegte in hun leven
en zoeken zin en bezinning.*

*Ze vergaren her en der
wat van hun gading is;
gaan de reli-markt op.*

*Ze zoeken een stille plek,
een afgelegen kapel of klooster,
iemand die meeloopt en luistert, -
maar kloppen nauwelijks aan
bij de erkende vindplaatsen;
melden zich daar niet.*

*Is de taal er te oud en belegen;
wordt er te stellig beweerd en
voelt dat als een aanslag?*

*Welkom u allen hier
omwille van elkaar in Gods naam.   +*

Lied.

Aan wat op aarde leeft; 1c.

SCHULD BEKENNEN.

V.: Was wat ik zei
zo verlossend als de morgen
zo helder als de dag kan zijn ?

Was wat ik deed
zo krachtig als een mens
zo zorgzaam als een moeder kan zijn ?

Was wat ik dacht
zo zuiver en verfrissend
zo verkwikkend als water kan zijn ?

Was mijn bidden
zo speels en oprecht
zo vol vertrouwen als een kind kan zijn ?

Was mijn leven
zo open en eerlijk,
zo van harte als liefde kan zijn ?

Wanneer het zo niet was . . .

A.: **VERGEVEN WIJ ELKAAR EN
GOD ONS ALLEN.**

BEZINNING.

Woord en lied

A.: **Gij hart Gij bron van leven,
ontferm U over ons.** *t.: P. Verhoeven*
Gij adem ziel in mensen *m.: W. Vogel*
ontferm U over ons.

*Let op je woorden;
woorden kunnen moorden.*

A.: **Gij hart Gij bron van leven,
ontferm U over ons.
Gij adem ziel in mensen
ontferm U over ons.**

*Wanneer woorden tekort schieten,
zwijg dan en luister.*

A.: **Gij hart Gij bron van leven,
ontferm U over ons.
Gij adem ziel in mensen
ontferm U over ons.**

*Probeer niet te verwoorden
wat in geen woord te vatten is.*

A.: **Gij hart Gij bron van leven,
ontferm U over ons.
Gij adem ziel in mensen
ontferm U over ons.**

GEBED.

Op wie anders
is ons vertrouwen gebouwd
dan op mensen
die we mogen ontmoeten en
met wie we het leven delen.

Op wat anders
is ons vertrouwen gebouwd
dan op de aarde
waar we zijn geboren en getogen en
waarop we onze wegen gaan.

Op wie anders
moeten we uiteindelijk
bouwen en vertrouwen dan op U,
Hart van leven
Kiem van onze hoop.

Amen.

Lied. Dat mensen de eeuwen door *t. P. Verhoeven*
in treur- en loflied *m.: W. Vogel*
van U zijn blijven zingen -

A.: **het moet U, God, een wonder zijn
groter dan uw schepping
groter dan de mens.**

EERSTE LEZING.

Jozua 24,1-2a.15-17.18b

Jozua riep alle stammen van Israël in Sichem bijeen, tegelijk met de oudsten van Israël, de familiehoofden, rechters en schrijvers. Zo voor God, richtte Jozua zich tot het volk. 'Zo spreekt de God van Israël. Als ge Hém niet wilt dienen, kies dan nu wie ge wél dienen wilt: de goden die uw voorouders aan de overkant van de Rivier hebben vereerd of de goden van de Amorieten, in wier land ge woont. Ik en mijn familie, wij dienen de Heer.' Het volk antwoordde: 'Wij peinzen er niet over de Heer te verlaten en andere goden te gaan vereren, De Heer onze God heeft ons en onze vaders uit Egypte, dat land van slavernij, geleid. Hij heeft voor onze ogen grote tekenen verricht en ons beschermd op al onze tochten en tegen alle volken waarmee wij in aanraking kwamen. Ook wij willen de Heer dienen. Hij is onze God.'

Lied. Dat mensen de eeuwen door
in smEEK- en dankgebed
tot U zijn blijven bidden -

**A.: het moet U, God, een wonder zijn
groter dan uw schepping
groter dan de mens.**

HET EVANGELIE.

Johannes 6,60-69

'Wie mij eet en drinkt heeft eeuwig leven. Ik ben het echte voedsel, de ware drank.,Wie mij eten en drinken, blijven in mij en ik in hen. Ik leef door de Vader die mij gezonden heeft en zo zullen, wie mij eten en drinken, leven door mij.' Zo sprak Jezus. Velen uit zijn gezelschap zeiden: 'Zo'n taal stuit mensen tegen de borst. Het is niet om aan te horen !' Jezus had dat gemor wel verwacht en vroeg: 'Neem je er aanstoot aan ? Het is de geest die levend maakt. De woorden die ik gesproken heb zijn geest en leven. Maar er zijn er onder jullie die daar niet in geloven.' En hij voegde er aan toe: ' Ik heb je gezegd dat niemand tot Mij kan komen als het hem niet door de Vader gegeven is.' Hierop haakten velen van gezellen af. En Jezus vroeg aan de twaalf: 'Willen jullie soms ook weggaan ?' Simon Petrus antwoordde Hem: 'Heer, waar zouden we heen moeten ? Gij bent de Heilige Gods en uw woorden zijn woorden van eeuwig leven.'

Lied. Dat mensen de eeuwen door
bij tij en ontij
op U zijn blijven hopen -

**A.: het moet U, God, een wonder zijn
groter dan uw schepping
groter dan de mens.
Ga in alles met ons mee.
Haal ons, God door alles heen.**

MEDITATIE.

*Wie mijn vlees eet en mijn bloed drinkt
blijft in mij en ik in hem.*

Er bestaat een kort filmfragment uit en over de Tweede Wereldoorlog, dat wijd en zijd bekend is. 't Gaat over een transport per trein naar het vernietigingskamp Auschwitz na een razzia. In de opengeschoven deur van een veewagen verschijnt het gezichtje van een jong meisje. Grote vreemde ogen kijken zeven seconden lang naar buiten, net voordat de deuren met onbarmhartig geweld dichtgesmeten worden. Lange tijd is dit meisje anoniem gebleven; niemand wist wie zij was en hoe zij heette. Tot een journalist - bevangen door het gezichtje en de grote ogen van dat meisje - na tijdenlang speuren haar identiteit wist te achterhalen. Hij onthulde haar achter- en haar voornaam. Settela Steinbach heet ze en ze is een Sita-meisje, dat met 249 andere zigeuners op 19 mei 1944 op transport werd gesteld naar de dood. De journalist had een vrouw gevonden die in dezelfde wagon zat en de oorlog overleefde. Zij kon zich zelfs nog precies herinneren waar het meisje met haar strakke ogen naar keek. Ze keek naar een hond, een licht getinte hond, die langs en alshetware met de trein meeliep. Haar moeder heeft haar tenslotte weggetrokken bij de deur, die meteen daarop dicht viel. *'Zo bezitten wij nu niet alleen haar naam, maar kunnen we ook de inhoud van haar blik; 't laatste wat ze zag voor de deur gesloten werd. Ik moet zeggen dat dit mij sterk ontroert, - dat zoiets mogelijk is'*, zei de Nederlandse schrijver Bernlef in zijn voordracht tijdens de herdenking van de gevallenen op 4 mei 2005. Wie het filmfragment ziet zal in de ogen van het meisje-in-de-deur al gauw iets lezen als: ze keek naar het perron, de stad die ze verliet . . . ze zag mensen die zich vrij konden bewegen . . . ze keek, nam afscheid van haar jeugd en leven . . . ze zag uit naar hulp, naar spoedige bevrijding . . . Allemaal gedachten en invullingen van anderen, vanuit hun eigen gevoelens en ervaringen. Maar Settela volgde met haar ogen een licht getinte hond die langs en met de trein meeliep. Kinderen - hoe jonger hoe meer - zijn vaak dol op honden, - Settela was dus nog echt een kind. Dit is het drama: een kind op doodstransport. Dit is 't ontroerend gebeuren, 't echte verhaal. Hoe anders dan werkelijk of bedoeld kunnen wij woord en gebaar van andere mensen invullen.

Vreemd misschien of gewoon toevallig, maar 't verhaal over wat mensen in Settela's ogen lazen en waar ze werkelijk naar keek, schoot me te binnen bij het lezen van het evangelie van Johannes

dat dit weekend in de kerken wordt gelezen en velen de wenkbrauwen doet fronzen vanwege de harde, afstotende taal:

Iemands vlees eten en bloed drinken - zoals er letterlijk staat - wie krijgt dit over z'n lippen ? Niet alleen voor ons doemt de verleiding op om deze lezing - tegen de geldende regels in - weg te laten en door iets anders te vervangen. Blijkbaar heeft het ook onder de christenen van de Johannes-gemeenschap - ver van Palestina, in het noorden - al voor veel onrust gezorgd. Het heeft mensen ertoe gebracht af te haken. Maar Johannes blijkt er toch aan vast te houden. Het gaat hier om een discussie die Johannes heeft opgenomen in zijn zogeheten 'Broodrede' die een heel hoofdstuk in z'n evangelie beslaat. Op de achtergrond van deze rede speelt steeds de avond van Jezus' Afscheid en Testament, toen hij brood in zijn handen nam, het brak en deelde en daarbij in zijn moedertaal zei: 'Zie, mijn vlees' hetgeen voor hem en de mensen, toen bij hem aan tafel, betekende: 'Dit ben ik geheel en al'. Zo vereenzelvigde hij zich met het volle leven, waarvan brood voor hem het levenmakende, voedende en sprekende teken was, Hij vereenzelvigde zich met het brood dat leven is en wie ten volle, dienstbaar, in het perspectief van de uiteindelijke voltooiing wil leven, zal zich met Hem, het brood des levens, moeten voeden. Zo zegt Johannes het, - wij, enkelen onder ons, spreken over eeuwig leven in andere woorden.

Wij leven in onderlinge samenhang met elkaar; met mens, dier, al wat groeit op aarde en de aarde zelf. . . De stilte, rust en eeuwigheidswaarde die de natuur ons biedt, zijn bronnen van bezinning en heling, lichamelijk en geestelijk. Zij biedt letterlijk ruimte voor een gevoel van wat ons te boven gaat.' (Irene)

Liefde kan niet ademen als het aardse leven het enige is. Liefde leeft van vrijheid, van een open horizon zonder grenzen, - leeft van de onbegrensde grootheid van de mens die je bemint. Liefde geeft de zekerheid dat er eeuwig leven is. (E. Drewermann)

Ik raak er steeds meer van overtuigd, dat geloof in wat ons overstijgt, de einders zijn waar wij naar toe leven, omdat juist zij tot het specifieke bereik van het menselijke horen. Maar dan hebben wij dringend behoefte aan een meer humane cultuur die ons deze waarden aanreikt om ons deze vervolgens eigen te maken . . . (Prof. Catharina Halkes)

Kort orgel

BELIJDENIS

*Die ons schiep
Sytze de Vries/Willem Vogel*

ONDERBREKING.

Brood en beker
Collecte, orgelspel

BROOD EN BEKER.

*Wijk niet uit ons leven;
zij gezien in alles en allen.*

*Laat ons niet kortzichtig
hooghartig aan U voorbijgaan.*

*Wees in ons
als het desem in het brood
de gloed in de wijn;
het hart van ons leven.*

Lied.

*Dale over allen
G. Kock/A.Hnattyschyn*

GEDACHTENIS.

*Bid voor die
ziek en ongerust zijn;
en geen mens is onkwetsbaar.*

*Bid voor die
tijd, zorg en aandacht geven;
en iedereen wordt ooit gevraagd.*

*Bid voor de slachtoffers van oorlog en
geweld; waar ter wereld ook.*

*Bid voor die ons
van nabij zijn voorgegaan;
en wie van ons mist niemand ?*

Met eerbied noemen wij:

*Wie gedenkt dankt,
wie dankt gedenkt die leven.*

Korte stilte

GEBED AAN TAFEL.

**A.: Een glimp van U in het brood
gebroken, het leven gedeeld;
in de beker gedronken
ons dagelijks lief en leed.**

*Gij die leven zijt;
schepper liefde vader heet -*

*als aangeboren de mens in het hart,
vanaf den beginne beleden
door uw stille getuigen van nature; -*

*gezien in zon en maan;
in de aarde die ons voedt,
draagt en bergt in haar schoot; -*

*bevestigd en betwijfeld, gezocht
en gemeden en de eeuwen door
geroepen bij de wieg en het graf.*

*Gij naar wie wordt uitgezien
als naar onze hoop vervuld,
een hemel die ons wacht; -*

*die telkens weer hoogste goed
en vaste grond, ziel en zaligheid
van mens en leven blijkt te zijn; -
in woord en beeld niet te vangen,
maar enkel te beleven in
liefde gevraagd en liefde gegeven -*

*Gij bent gezien in een mens,
Jezus van Nazaret: U als een zoon
geworden, ons een naaste gebleven.*

**A.: Een glimp van U in het brood
gebroken, het leven gedeeld;
in de beker gedronken
ons dagelijks lief en leed.**

*Hij is in de wereld
licht voor blinden, lied voor doven
woord voor stommen geworden.*

*Hij ging met die belast beladen
gebukt geknakt door het leven gaan;
reikte ziek en gemeden de hand.*

*Onecht, onoprecht verdroeg hij niet,
schone schijn ontmantelde hij
en zag in kindergen de hemel dagen.*

*Hij huiverde voor de beker van het lijden
totdat hij in vol vertrouwen zeggen kon:
Vader - ik leg me bij U, in U neer.*

**A.: Een glimp van U in het brood
gebroken, het leven gedeeld;
in de beker gedronken
ons dagelijks lief en leed.**

*Hij heeft de avond voor zijn sterven
brood genomen, het gezegend
en gebroken met de woorden:
Dit ben Ik en Ik zeg u
dat ge met mij aan tafel
zult eten en drinken in Vaders huis.*

*Hij heeft de beker met
alles wat hem lief en heilig is
overgedragen aan die bij Hem waren
met de woorden: neem de beker
van Mij over en drink hem samen;
maak een nieuw begin en
doe wat ik heb gedaan.*

**A.: Een glimp van U in het brood
gebroken, het leven gedeeld;
in de beker gedronken
ons dagelijks lief en leed.**

*De hoop op leven
in het hart van mensen verankerd,
de komst van een wereld van vrede,
het visioen van de voltooiing
door Hem gezien, geopend -*

*zijn vaste vertrouwen dat alles
zich tenslotte ten goede keert, -
zijn geloof in leven
doorheen de dood, hoe dan ook -*

*het kan ons niet meer ontnomen,
niet onder stof bedolven,
niet in een graf begraven worden.*

*Bid zoals hij,
bid in zijn naam.*

ONZE VADER.

COMMUNIE.

Brood en
leven delen.

*Deel brood en beker.
Deel met Hem het leven
waarin wij één zijn en
waarvan God het hart is.*

ONDER DE UITREIKING.

Lied.

GEBEDEN.

Woord en lied

*Voor allen die,
monter en gezond,
aan de slag gaan.*

*Voor allen die
aan den lijve ervaren
hoe kwetsbaar de mens is.*

*Bid voor elkaar om
staande en gaande te blijven.*

Lied.

*Gij hebt woorden
Henk Jongerius/Byzantijns*

*Voor allen die,
gevraagd benoemd,
het voortouw moeten nemen.*

*Voor allen die,
hoezeer ook bezield begeesterd,
monddood worden gemaakt.*

*Bid met elkaar om
staande en gaande te blijven.*

Lied.

Gij hebt woorden

*Voor allen die
tegen stroom op werken aan
een menselijke samenleving, -*

*waar het bruist én stil kan zijn,
een drukte van belang én rust;
uitbundig én ingetogen.*

*Bid elkaar om
staande en gaande te blijven.*

Lied.

Gij hebt woorden

ZEGENWENS.

ZEGENEN WIJ ELKAAR
DAG AAN DAG
MET HART EN HANDEN.
VOORAL HEN DIE ONS
HARD NODIG HEBBEN.

EN MOGEN WIJ GEZEGEND ZIJN
IN DE NAAM VAN DE VADER
DE ZOON EN DE HEILIGE GEEST.

AMEN.

ORGELSPEL